

Nástroje finančního řízení obce a odpovědnost zastupitelů

- **Miroslav Matej**

- červen 2021

Péče řádného hospodáře

Občanský zákoník

- loajalita, potřebné znalosti a pečlivost
- jedná **nedbale** ten, kdo není péče řádného hospodáře schopen
- správce cizího majetku vykonává svou působnost a plní povinnosti s **péčí řádného hospodáře**

Zákon o obcích

- majetek obce musí být využíván **účelně a hospodárně**
- **stát neručí** za hospodaření a závazky obce
- obec je povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky

Rozpočtová odpovědnost a kontrola

- transparentní, hospodárné, efektivní a účelné nakládání s veřejnými prostředky
- přezkoumání hospodaření obce
- vnitřní řídicí a kontrolní systém

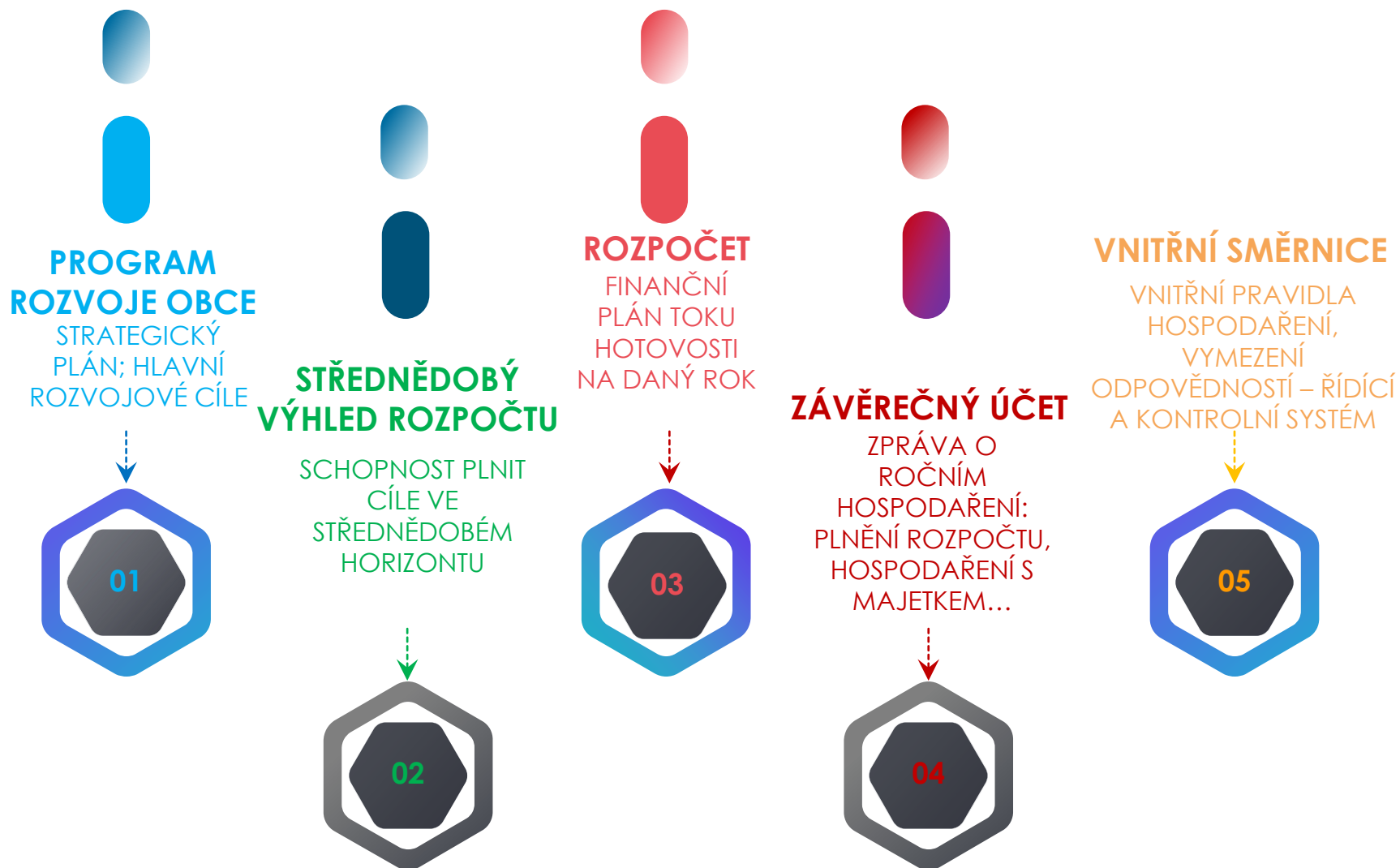

Odpovědnost zastupitelů

- odpovědnost členů zastupitelstva za škodu, kterou způsobí obci, se řídí **zákoníkem práce** (tj. 4,5násobek měsíční odměny)
- starosta nese odpovědnost za své jednání či opomenutí
 - „podpis“ má svou váhu
 - nesouhlasím-li z vážných důvodů s usnesením zastupitelstva, nepodepíšu
- sledování **odůvodněného zájmu obce** je výjimkou ze zásady hospodárnosti a účelnosti
 - např. odchylka od ceny obvyklé

Nástroje rozvoje obcí

Program rozvoje obce

- nejedná se o zákonem vyžadovaný dokument, ale **jeho existence je výhodou**
- § 84 zákona o obcích: „*zastupitelstvu obce je vyhrazeno schvalovat program rozvoje obce*“
- jeho zpracování umožní **efektivnější využívání zdrojů**
- **mapuje potřeby obce** ve střednědobém horizontu
- umožňuje **rozplánovat** jednotlivé projekty a identifikovat potřebu **financování a rozfázování větších investičních akcí**
- často **výhodnější pozice při žádostech o dotace** (obec ví, co chce)
- ideálně by se neměl měnit po každých volbách

Program rozvoje obce

CÍLE

- **stanovuje konkrétní cíle**
- může být doplněn o *Akční plán* (shrnutí priorit)

FINANCE

- **je provázán s finančními možnostmi obce**
- *aktualizovaný Střednědobý výhled rozpočtu (inflace, dlouhodobé závazky, změny cen prací, materiálů, služeb)*

HODNOCENÍ

- **pravidelné hodnocení plnění** Programu rozvoje (případně Akčního plánu) a jeho **aktualizace**

Problémy většiny strategických plánů samospráv

- **neobsahují propojení na finance samosprávy**
- **jsou nesrozumitelné a zbytečně obsáhlé**
- **obsahují spoustu informací bez definice zřetelných strategických závěrů**
- **neobsahují jasné priority**
- **nejsou pravidelně vyhodnocovány a průběžně aktualizovány**

Střednědobý výhled rozpočtu

- **ekonomická úvaha** o schopnosti obce plnit závazky, tedy i strategické cíle
- obsahuje údaje o **očekávaném vývoji** celkových příjmů, výdajů, dlouhodobých pohledávek a závazků, **finanční zdroje a potřeby dlouhodobě realizovaných záměrů**
- slouží pro střednědobé plánování rozvoje ÚSC
- zpravidla na období **2 – 5 let**
- projednává a schvaluje zastupitelstvo
- vychází z uzavřených smluv, resp. z přijatých **závazků (tj. z účetnictví, jelikož závazky nejsou v rozpočtu vidět)**

Střednědobý výhled – formalita nebo užitečný nástroj?

- s jeho pomocí obec **zná své finanční možnosti** a zvažuje své **potřeby** (zejména investiční) a možnosti jejich finančního zabezpečení (včetně dotací a úvěrů)
- vazba na Program rozvoje obce
- umožňuje
 - **lepší plánování větších investic**
 - **efektivnější využití** disponibilního finančního potenciálu
 - obce **nemají kumulovat** prostředky na účtech
 - obce **mají investovat** do obnovy a rozvoje majetku

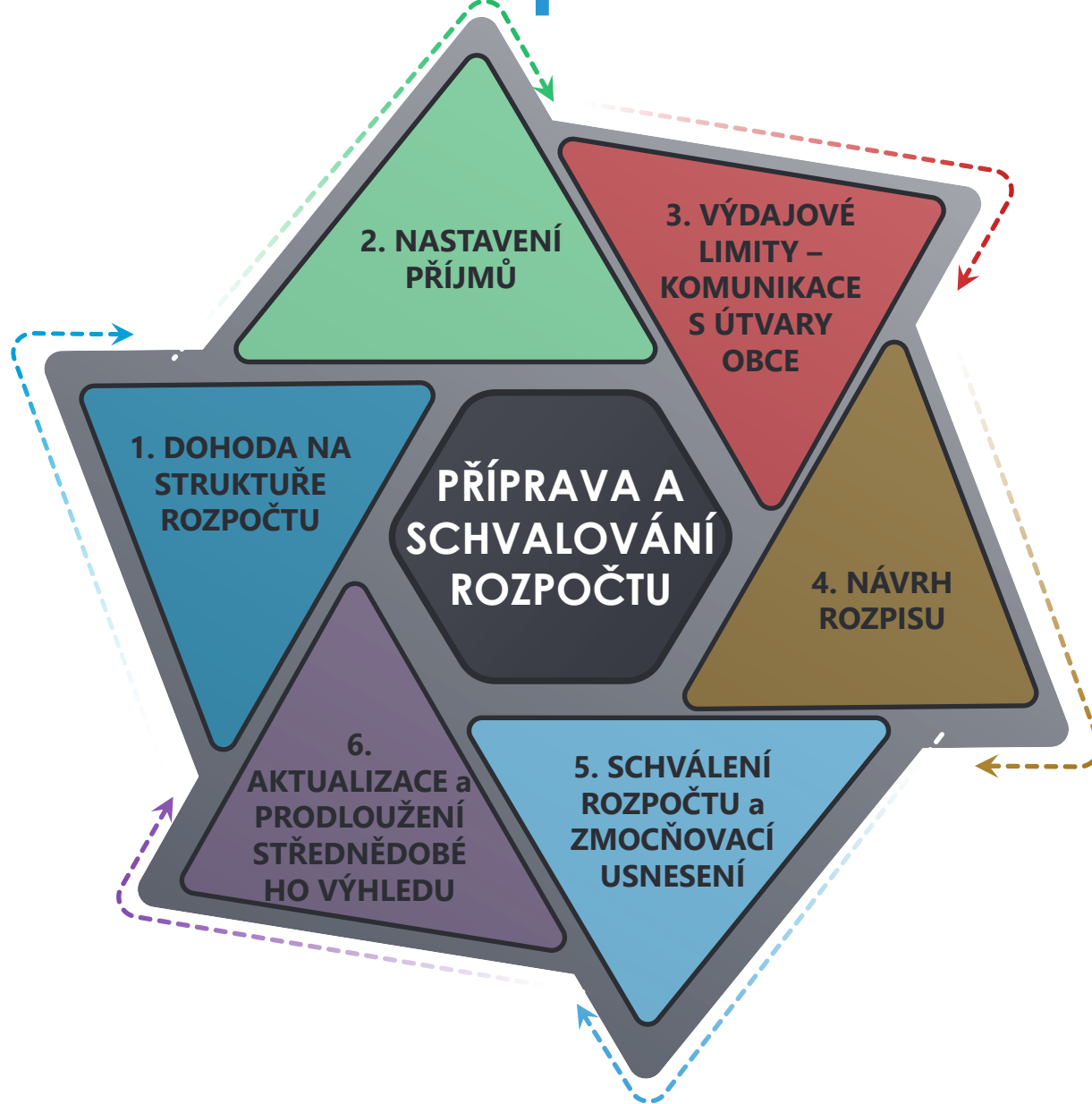

Rozpočet

- **základní nástroj finančního plánování obce**
- **finanční plán toku hotovosti na daný rok**, který slouží k řízení financování činností obce
- při jeho sestavování se **vychází ze střednědobého výhledu**
- jeho obsahem jsou **očekávané příjmy, výdaje a ostatní peněžní operace** (včetně tvorby a použití peněžních fondů)
- sestavuje se **zpravidla** jako **vyrovnaný**
- **schodkový** pouze pokud je **zajištěno krytí schodku** před schválením rozpočtu
- ve střednědobém horizontu by měl být vyrovnaný – **neměly by se tvořit dlouhodobé schodky ni přebytky**

Rozpočet

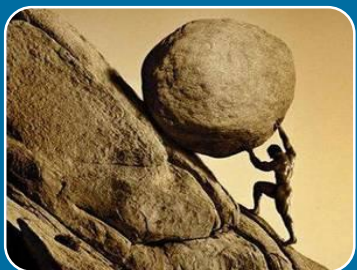

Rozpočet

Co říká legislativa?

- obce mají **volnost při stanovení struktury** rozpočtu
- co schválí zastupitelstvo, to je závazné
- **změny** závazného **výdajového ukazatele** schvaluje zastupitelstvo / rada

Jaká je praxe?

- „historicky“ to tak děláme..., což má za následek, že
- **zastupitelstva jsou zahlcena** spoustou číselných údajů, které jim nic neříkají a v rozpočtu se neorientují

Jak by to mělo vypadat?

- **co chce** zastupitel v rozpočtu **vidět, resp. co nechce sledovat?**
- **jaké změny chce** zastupitel **schvalovat?**
- **jaké změny chce delegovat** na radu / starostu?

Rozpočet – zadluženost

- dluhové financování je nezbytné pro rozvoj obce
- důležitý je **trend** – časové řady
- **vývoj provozního salda**
- řádově **by obec měla být schopna úvěr do 10 let splatit**, kdyby vše, co zbývá z běžných příjmů po úhradě běžných výdajů dávala na splátky
- **dluhová služba** – roční výdaje související se splácením dluhů (úroky, splátky jistin, leasingové splátky...)
- **častou chybou jsou příliš krátké splátky**

Investiční možnosti obce

- **šetření** na investici – ano, ale pozor na prodražení – peníze se v čase znehodnocují
- **dotace** – ano, ale složité, ne vždy odpovídající potřebám obce – riziko prodražení
- **investiční úvěrový rámec**
 - dluh není „strašák“, ale prostředek k realizaci investic
 - obec může čerpat v delším období
 - když obec nečerpá, nic neplatí, nic nedluží
 - rozložení splátek na delší dobu s možností předčasných splátek (10 – 20 let)

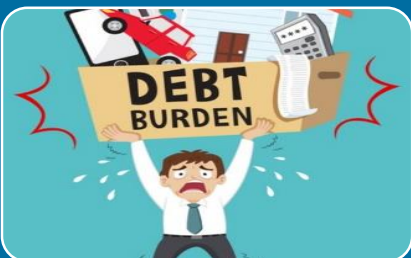

Doporučení

MÍT FINANCE NA **PROVOZ Z BĚŽNÝCH PŘÍJMŮ**

- **provozní saldo** cca $\frac{1}{4}$ běžných příjmů
- **lepší vývoj běžných příjmů** než běžných výdajů
- zajistit **opravy a reprodukci majetku**
- řešit **efektivitu provozních výdajů**

DLUHY POD KONTROLOU A REZERVY

- **rozložit splátky dluhu** v čase
- nevyužívat rizikové finanční nástroje
- **rezervy** by měli zajistit finanční **likviditu** v době nouze

CO NEDĚLAT?

- financování investic pouze z vlastních zdrojů je brzdou rozvoje
- „**nešetřit**“ si na **investice** – prodražuje to projekty
- **nečekat na dotace** – prodražují projekty

Děkuji za pozornost

Miroslav MATEJ

ředitel odboru

Financování územních rozpočtů

monitor.statnipokladna.cz

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/metodicka-podpora>

